

En sundhedspædagogisk vinkel på mødet - Styrkelse af barnet og familiens handlekompetence

v. Ulla Houborg

Sundhedsplejerske, lektor, Master i sundhedspædagogik

Indhold

- Dialog og feed back
- Handlekompetence
- Indre og ydre komponenter
- Nøgleord: Deltagelse
- Self-efficacy
- Mødet/relationens betydning
- Den sundhedspædagogiske dialog
- Spørgsmålstyper

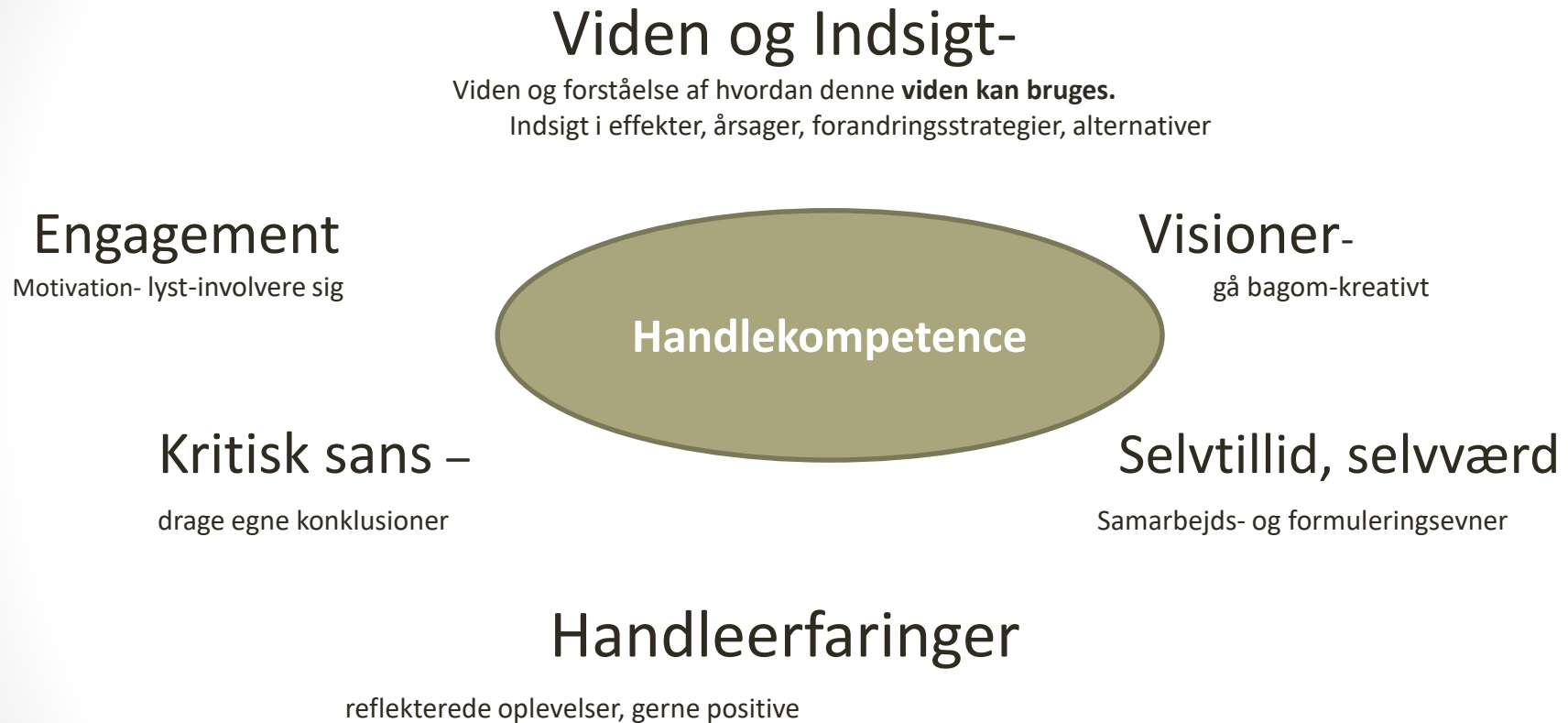

Fokus på:

Dialogen og feedbacken:

- Dialog er tovejs kommunikation, hvor det at lytte og stille spørgsmål i stedet for at give mange svar er i fokus
- Feedback er en måde at blive mere klar over egne handlinger og hvad de afstedkommer
- Feedback fra og dialog med en professionel er en måde at blive mere handlekompetent på
- **Hvad er handlekompetence?**

Handlekompetence som B.B Jensens(2016) ser begrebet består af:

Kort refleksion

- Vend dig mod sidemanden. Forestil jer i skal have en dialog med en familie med et overvægtigt barn/ung
- Snak kort igennem hvordan I med fokus på **et udvalgt element** i handlekompetence kan få barnet og familiens tro på at de kan mestre en ændret livsstil der fører til vægttab.

Nøgleord: Deltagelse

- Mennesker handler sig frem til handlekompetencen

- Tre centrale egenskaber for **deltagelse**:
- Deltagelse skal være aktiv
- Deltagelse indebærer valg
- Valget skal indeholde muligheden for at påvirke

Handlekompetence udvikles gennem **deltagelse**, og dermed handlinger i den sociale verden, de sociokulturelle praksisser.

Beslægtet begreb til handlekompetence:
self-efficacy

Simovska V. (2012), Bandura (1997)

Self-efficacy

- Bandura

Definition:

*Den proces, der sætter patienten i stand til at **handle** på den **måde**, som er påkrævet for at håndtere en **bestemt situation**.*

Self-efficacy

- Bandura

- Selvværd, selvvurdering, tillid til egne evner, selvkontrol, mestring, evnen til at tage hånd om sig selv.
- Kognition, miljø.
- Andres erfaringer - **rollemodeller**
- **Oplevelse af succes**

Indre og ydre kompetencer

INDRE	YDRE
Mentale processer . Subjektets kognitive og emotionelle processer og kroppen	Sociokulturelle og materielle kontekst – levevilkårene Bourdieu's tre begreber: social, kulturel og økonomisk kapital

Mødet

- Anerkendelse?
- Ringeagt?

- Heidegren Carl Goran(2010) Honneth A.(2005) Hornstrup c. og Loehr-Petersen(2007)

Nogle grundlæggende tanker indenfor systemisk teori og appreciative inquiry

- **Mennesker kan ikke ændre sig i et negativt defineret felt**
- Ordet skaber, hvad det benævner.(Grundtvig)
- Det sprog vi bruger skaber vores virkelighed
- **At tale om muligheder og kompetencer er at skabe det**
- Fokusér på det, der virker, i stedet for på det, der er forkert
- Hvad vi fokuserer på bliver vores virkelighed
- Virkeligheden skabes i nuet – og den findes i utallige versioner
- Handlingen – at stille spørgsmål til en organisation eller gruppe – har en vis indflydelse på gruppen
- Ved at lede efter problemer finder man dem – ved at hæfte sig ved dem, forstørre man dem
- **ER man nødt til at snakke problemer, så prøv at se på forskelle og undtagelser fra problemet – og evt. styrken der ligger i at have overvurderet dem**
- Bag ethvert problem er der et frustreret ønske om noget bedre
- I ethvert samfund, organisation, gruppe – eller menneske – er der noget, der fungerer
- Folk er mere trygge og har det bedre med at rejse ind i fremtiden(det ukendte), når de medbringer dele af fortiden(det kendte)
- Hvis vi skal medbringe dele af fortiden, skal det være det bedste herfra
- **Find det, der virker – eller har virket før – gør mere af det.**
- Hornstrup c. og Loehr-Petersen(2007)

De seks temaer i den sundhedspædagogiske dialog:

At sygeplejersken skaber en **relation** og søger at:

- **Inddrage** barnet og familiens perspektiv på deres udfordringer
- Opnå **fælles forståelse** af udfordringer
- Formidle **efterspurgt viden**
- **Efterprøve** barnet og familiens forståelse af vejledningen?
- Perspektivskifte undervejs i dialogen **fra problemtænkning til ressourcetænkning**
- Inddrage forældrene i **handlingerne**

Kilde: U.Houborg (2014) Den sundhedspædagogiske samtale med forældre og børn. Kommer i revideret udgave efteråret 2017.

Kort refleksion

- Vend dig mod sidemanden
- Reflekter **kort** over **hvilke** af de 6 temaer i samtalen **du** især skal øve dig på?

Nøgleord i vejledning: Deltagelse

At skabe refleksioner, bevidstgørelse, følelsen af kontrol omkring

- *"hvad vil og kan jeg"*

At skabe rum for medinddragelse af **den andens perspektiv**

- formidle efterspurgt, handlingsrettet viden
- MEN hvilke spørgsmål skaber refleksion?

Medinddragelse via Carl Tomm's systemiske spørgsmålstyper i fortids, nutids og fremtids perspektiv

- **Lineære** – enkel afklarende. Spørge nysgerrigt ind til **fakta** og kendsgerninger. **Nutid:** Hvem? Hvor? Hvornår? Hvordan? EX. Hvem støtter dig? ” **Fortiden.** "Hvem var din støtte tidligere?"
- **Cirkulære** - kompleks forståelse: Spørg til **Forskelle? Ligheder? Sammenhænge?**
- **Nutid:** "Hvilken **forskel** er der på om du/I gør det eller det?" "Hvad er anderledes nu i forhold til da det gik så godt?"
- **Fortiden.** "Når Du tænker på, hvad du har gjort de sidste 14 dage, hvilke **sammenhænge** kan du så se, der har været?" "Hvilke **ligheder?**"
- **Fremtiden** "Når I tænker på, hvad I vil gøre fremadrettet, hvilke **sammenhænge** tror I så, det vil være vigtige for jer at tage højde for?"
- **Refleksive** - påvirkende De refleksive, som hænger tæt sammen med de cirkulærer, hjælper til, at øge en kritisk forholden til det, de cirkulærer har fået frem.
- **Nutid:** "Jeg hører I har gode erfaringer med at..."
- **Fremtid:** "kunne det være idé at prøve **mere** af det?"
- Jeg ser et sammenhæng mellem din manglende motion og det der sker nu, derfor, kunne det være en idé at...?
- **Strategiske**, Handlingsafklarende – enkle. Skabe afklaring i forhold til nye ideer og handlemåder der er fremkommet i dialogen. "Har du fået nye tanker om hvad du skal gøre nu?" Hvad vil du gøre når vi skilles?"

Dette er eksempler for at øge forståelsen for spørgsmålstyperne.

De cirkulærer og refleksive er nok dem du skal øve dig mest på.

Lineære og handlingsafklarende er dem vi er vandt til at bruge som sygeplejersker.

Evaluering

- Hvad har du fået med dig fra undervisningen i dag?
- Skriv 1-3 pointer på de små sedler og lad dem ligge på bordet

Tak

Referencer

- Andersen T.** (2006) Reflekerende samtaler, min version. I: Eliassen H, Seikkuls J. Reflekerende processer i praksis. Oslo. Universitetsforlaget.
- Andersen T.**(2005) Reflekerende processer. Samtaler og samtaler om samtaler. Dansk psykologisk forlag.
- Bandura, A.** (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman.
- Carlsson M.** (2012) Sundhedspædagogiske perspektiver på læring og undervisning. I: Sundhedspædagogik i sundhedsfremme. Red. Simovska v. og Magne Jensen J. Gads Forlag. S. 69-84.
- Eide T, Eide E** (red) 2007. Spørgsmål og aktiv lytning. I: Kommunikation i relasjoner; samhandling, konfliktløsning, etikk. 2. udg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag. S. 266-284.
- Heidegren Carl Goran**(2010) Anerkendelse kort og godt. Samfundslitteratur. S. 32-55(23 s.)
- Hornstrup C mf.** (2008) Spørgsmålstyper at skabe gode dialoger og sproglige forbindelser. I: Systemisk ledelse. Dansk Psykologisk forlag. S. 58-78. (20 sider)
- Hornstrup c. og Loehr-Petersen**(2007) Appreciative Inquiry. Jurist- og økonomforbundets Forlag (s. 8-10 og 79-84).
- Honneth A.** (2006) Kamp om anerkendelse. Hans Reitzels Forlag.
- Houborg U.** (2014) Den sundhedspædagogiske samtale med forældre og børn. I: Jørgensen K. (red)*Kommunikation for sundhedsprofessionelle*. Gads forlag 3. udgave. S. 167-1186. (19 sider) (scannet fil)
- Houborg U.** (2012) Sundhedspædagogik i mødet med småbørnsforældre. I: Rasmussen J og Samberg V. (red) Sundhedspleje Et fag i forandring. Munksgaard. S. 143-162.
- Holm Riis A. og Birkelund R.** (2014) Kommunikation i et dialogisk perspektiv. I: Jørgensen K. (red) *Kommunikation for sundhedsprofessionelle*. Gads forlag 3. udgave. S. 35-59. Hornstrup C, Tomm K. Johansen T. 2009. Spørgsmål, der gør en forskel. MacMann Berg.(12s.)
- Tomm K. 1992. Er hensigten at stille lineære, cirkulære, strategiske eller refleksive spørgsmål. Forum 4/92. S. 3-13(10 s.)

Referencer

Jensen Bruun B. (2016) Sundhedspædagogiske kernebegreber. I: Forebyggende sundhedsarbejde. Munksgaard Danmark. 5. udg. 1. oplag.

Lavesen M. Schnor H. (2012) Sundhedspædagogik i patientundervisning. I: Sundhedspædagogik i sundhedsfremme. Red. Simovska v. og Magne Jensen J. Gads Forlag. S. 183-198.

Lynge B(2007) Anerkendende pædagogik. Dansk psykologisk Forlag. s. 30 - 43.(13 s)

Nygren P. (2007) Socialt udsatte børn og unge i et handlekompetenceperspektiv. I: Socialt udsatte børn og unge i et handlekompetenceperspektiv. Danmarks pædagogiske universitet. S. 33-40.

Nordentoft H. (2014) : Systemisk teori og kommunikation: I: kommunikation i kontekst. Munksgaard. S. 69-96.(26 s.)

Simovska V. (2012) Deltagelse et nøglebegreb, princip og strategi for sundhedspædagogik og sundhedsfremme. . I: Sundhedspædagogik i sundhedsfremme. Red. Simovska v. og Magne Jensen J. Gads Forlag. S. 85-103.

Schnack K. (2006) Handlekompetence. I: Bisgaard J.N.(red) *Pædagogiske Teorier* 4. udg. Kbh. Forlaget Billesø og Balzer. S. 15-30. (15 sider)

Tomm K. 1992. Er hensigten at stille lineære, cirkulære, strategiske eller refleksive spørgsmål. Forum 4/92. S. 3-13(10 s.)

•